

μείων» ἢ «Θηβαίας πόλεως» (πρβλ. καὶ τὸ ἐν διὰ δυοῖν «Θήβας καὶ πόλισμα ἐπτάστομον»).

Λέγεται δὲ ῥητῶς ἐν Βάκχ. 170 ἐξ., ὅτι ὁ Κάδμος «ἐπύργωσ' ἄστν Θηβαίων» (πρβλ. τὸν Ἡρ. Μαιν. 28 ἐξ., ἔνθα ὁ Λύκος ὁ σύζυγος τῆς Δίρκης, ἐπίτροπος δὲ τοῦ ἀνηλίκου Λαίου κατὰ Παισανίαν, τὴν ἐπτάπυργον ἐδέσποζε πόλιν, πρὶν οἱ λευκόπωλοι ἤρωες Ζῆθος καὶ Ἀμφίων τυραννήσωσι τῆς Καδμείας γρονός).

Ἄλλ' αἱ παραδόσεις αὗται, περὶ ὧν δὲν θάσχα ληθῶμεν ἐκτενέστερον ἐνταῦθα, καὶ αἵτινες εἶνε ἢ ἀναχρονισμοὶ ἢ στιγμαϊαῖαι ἐπίνοιαι, ἀντιφάσκουσι τῇ παλαιότερᾳ παραδόσει, ἣν εὐρίσκωμεν πρῶτον εἰς τὸν Ὅμηρον (λ, 260 ἐξ.), καθ' ὃν ὁ Ζῆθος καὶ ὁ Ἀμφίων ἐκτίσαν Ἱθάβης ἔδος ἐπτάπυλοιο, πύργωσάντ' ἐπεὶ μὲν οὐκ ἀπύργωτον ἐδύναντο ναιέμεν εὐρύχωρον Θήβην. Πρὸς ταύτην δὲ τὴν παράδοσιν συμφωνεῖ καὶ ὁ Εὐριπίδης ἐν ταῖς Φοινίσσαις, αἵτινες ἔχουσι κύριον θέμα τὴν ἄλλην πόλιν τῶν Θηβῶν. Ἐν στ. 823 ἐξ. (πρβλ. 113 καὶ Ἀντίπ. ἀπ. 4, 47 ἐξ.) λέγει, ὅτι ὁ Ἀμφίων κρούων τὴν λύραν ἐκτίσε μεταξὺ τοῦ Ἰσμηνοῦ καὶ τῆς Δίρκης λίθινα τὰ τεῖχη.

Τοιοτοτρόπως ἀπετελέσθη ἡ «Ζεᾶθου πόλις» τοῦ Πινδάρου (Παι. 9, 44).

Τὰ τεῖχη ταῦτα¹ δὲν εἶνε ἄγνωστα σήμερον ἀρχαιολογικῶς. Ὁ Leake² καὶ ὁ Dodwell³ καὶ ὁ Ulrichs⁴ καὶ ὁ Σταματάκης⁵ εἶδον αὐτὰ εἰς τὴν βορείαν κλιτὸν τῆς Καδμείας· ἐνθυμοῦνται δ' αὐτὰ καὶ οἱ πρεσβύτατοι τῶν νῦν Θηβαίων. Ἦσαν πολυγωνικὰ ἐκ λίθων μεγάλων, προσομοιάζοντα κατὰ τὸν Leake πρὸς τὸ Τιρύνθιον πλίνθεισμα. Σήμερον δὲν εἶνε ὁρατὰ, ἅτε καλυφθέντα ὑπὸ τεχνητῶν προσχώσεων (πρβλ. Ἀρχ. Ἐφ. 1907 σ. 205. Ἀρχ. Δελτ. 1917, 272, 304, 382 ἐξ.).

Ἄλλὰ πρὸ δύο ἐτῶν εἰς ἄλλο σημεῖον τῆς Καδμείας, πρὸς ἀνατολάς, ἀνέσκαψα ἐγὼ μέρος τῶν παμπάλαιων τούτων τειχῶν (ἄρ. Ἀρχ. Δελτίον 1917, 306, 361).

¹ Περὶ τούτων ἢ καὶ ἄλλων τειχῶν ἐν Θήβαις πρβλ. τὸν τοπογραφικὸν πλν. I τοῦ συγγρόνου ἐκτυπούμενου νῦν Ἀρχ. Δελτίον 1917.

² *Travels in north. Greece* II 226.

³ *Classical tour* 264.

⁴ *Reisen und Forsch.* II, 6.

⁵ Ἐν ἀναφορᾷ αὐτοῦ πρὸς τὴν Ἀρχ. Ἐταιρείαν τῆς 30 Αὐγούστου 1871.

Τὰ πολυγωνικὰ ταῦτα τεῖχη ἀντικατεστάθησαν ἐπὶ Κασσάνδρου δι' ἰσοδομικῶν, ἀλλ' ὁ Εὐριπίδης καὶ ὁλος ὁ πέμπτος αἰὼν πΧ. ἐγνωρίζον βεβαίως μόνα τὰ παλαιὰ πολυγωνικὰ περὶ τὴν Καδμείαν.

Ἄλλ' ὁ πέμπτος αἰὼν ἐγνωρίσει καὶ ἄλλο τεῖχος, περὶ τὴν κάτω πόλιν τοῦτο καὶ ἰσοδομικόν, τὸ τεῖχος τῶν Μηδικῶν χρόνων, τὸ ἐν ᾧ διεχειμάσεν ὁ Μαρδόνιος καὶ ὁ ἐπολιόρησαν μετὰ τὴν ἐν Πλαταιαῖς μάχην οἱ Ἕλληνες. Τοῦ τεῖχους τούτου ἐσώθησαν εἰς πολλὰ σημεῖα λείψανα, ὥστε νὰ χαραχθῆ ὁ μέγας περίβολος αὐτοῦ πολλαχοῦ μετὰ πάσης βεβαιότητος, ἀλλαχοῦ δὲ κατ' εἰκασίαν, ὡς μάλιστα εἰς τὰ βόρεια πεδινὰ μέρη (ΑΔ ἔ.ἄ. 296 ἐξ.).

Ἄν ὁ περίβολος οὗτος δὲν ὑπῆρχε κατὰ τὸν ε' αἰ., αἱ ἐπτά πύλαι, ἅς ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ Κάδμου ὀνομάζει ὁ Εὐριπίδης (ἵνα περὶ τούτου μόνον λέγωμεν) καὶ ἅς ἀπροκαταλήπτως ἀπεδώκαμεν εἰς τὸ τεῖχος τῆς Καδμείας, οὐδὲν θὰ ἐγέννων ζήτημα. Τώρα ὅμως μεγάλη ἔρις ἐπικρατεῖ περὶ τούτου καὶ οὐδεμία γνώμη ἐκνικᾷ, ἄλλων μὲν ἀποδιδόντων τὰς παλαιράτους πύλας εἰς τὰ τεῖχη τῆς Καδμείας, ἄλλων εἰς τὰ τῆς κάτω πόλεως, ἄλλων μεριζόντων αὐτὰς εἰς ἀμφοτέρα τὰ τεῖχη καὶ ἄλλων παραπεμπόντων αὐτὰς εἰς τὸ βασιλεῖον τῶν μύθων, οἵτινες ἔπλασαν τὸν ἀριθμὸν τῶν πυλῶν ἐπτά διότι δῆθεν συνέβη νὰ εἶνε ἐπτά οἱ ἐπὶ Θήβας στρατεύσαντες μυθικοὶ ἤρωες.

Τὸ ζήτημα εἶνε μακρὸν καὶ ἀλλαχοῦ τυγχάνει τῆς προσηκούσης μελέτης. Ἐνταῦθα θὰ ἐξετάσωμεν μόνον τί δύναται νὰ συναχθῆ ἐκ τοῦ Εὐριπίδου, ἂν δηλονότι ἀποδίδῃ οὗτος τὰς ἐπτά πύλας εἰς τὸ τεῖχος τῆς κάτω πόλεως ἢ εἰς τὸ τῆς Καδμείας.

Εἰς τὰς Ἰκέτιδας πολιιορκεῖται ἡ προσβάλλεται ὑπὸ τοῦ Θησεῦς (στ. 1221) τὸ «ἐπτάστομον πύργωμα τῶν Καδμείων» ἧτοι τῆς Καδμείας, ὁ καλεῖ ἐν ταῖς Φοινίσσαις (287) «ἐπτάστομον πύργωμα Θηβαίας πόλεως», ἀφ' οὗ καὶ ὁ Ὅμηρος τὴν Καδμείαν πόλιν καλεῖ Θήβην. Ἄλλαχοῦ ὁ Εὐριπίδης, ὡς εἶπομεν ἀρχόμενοι, τὴν αὐτὴν ἐπτάπυλον πόλιν καλεῖ Κάδμου ἢ Καδμείαν ἢ Καδμείων πόλιν. Ὡστε ταυτίζονται. Ἄλλὰ τίς εἶνε ἐν τῇ φαντασίᾳ ἢ τῇ γνώσει τοῦ Εὐριπίδου ἡ πόλις αὕτη; ἢ Καδμεία ἢ ἡ κάτω πόλις; Ἄς ἀναλύσωμεν κύρια τινὰ χωρία.